

Кузьмінський Володимир Зигмунтович

Кандидат економічних наук,

Доцент кафедри фінансів та банківського бізнесу

Чинарьов Олексій

Студент магістратури спеціальності "Фінанси та Кредит"

Університет економіки та права «КРОК»

Кузьминский Владимир Зигмунтович

Кандидат экономических наук,

Доцент кафедры финансов и банковского бизнеса

Чинарёв Алексей

Студент магистратуры специальности "Финансы и Кредит"

Университет экономики и права «КРОК»

Kuz'minskij V.

Ph.D., Assistant Professor of Finance and Banking Department

Chynarov A.

Student

«KROK» University

ФІНАНСОВІ РИЗИКИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ
ФИНАНСОВЫЕ РИСКИ СУБЪЕКТОВ ХОЗЯЙСТВОВАНИЯ
FINANCIAL RISKS ENTITIES

У статті розглянуто вплив ризиків на підприємство та заходи що до зниження ризиків.

Ключові слова: фінансові ризики, суб'єкт, підприємство, управління ризиками.

В статье рассмотрено влияние рисков на предприятия и меры что к снижению рисков.

***Ключевые слова:** финансовые риски, субъект, предприятие, управление рисками.*

The article discusses the impact of risks on business and activities that reduce risks.

***Keywords:** financial risks, financial risks, an enterprise risk management.*

Постановка проблеми

Детерміновані ситуації, коли відсутній ризик, зустрічаються в людській діяльності та, зокрема, в економіці досить рідко. Більшість невизначених подій, що спричиняють ризик, є неповністю прогнозованими та контрольованими, їх неможливо усунути, а тому навіть на перший погляд досить ефективні рішення можуть призвести до значних збитків. Неможливо повністю звільнитися від ризику: намагаючись позбутися однієї ризикованої ситуації, можна потрапити у іншу. Навіть абсолютна бездіяльність у економічному житті спряжена з ризиком невикористаних можливостей.

Принципово нове трактування ризику запропонував американський економіст Френк Найт. На його думку, ризик — не просто матеріальні збитки, а наслідок невизначеності прибутку. Концепція Френка Найта стала першим кроком до розроблення сучасної теорії фінансового ризику, головна мета якої оптимізація функції ризику.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

За останні два-три роки з'явилася низка робіт вітчизняних і зарубіжних економістів із теорії ризику. Найгрунтовніший доробок тут мають О. Альгін, І. Балабанов, В. Грушко, Л. Тулуш, О. Чумаченко, В. Кузьмінський, І. Бланк, Б. Гардінер, П. Грабовий, А. Мазаракі, М. Рогов, В. Успенко. Практичні аспекти теорії ризику розглянуто у працях В.

Альничева, М. Білухи, Г. Клейнера, Г. Шарової, О. Ширінської, О. Ястремського та ін. Проте однозначного визначення змісту економічного ризику немає, що приводить до різноманітних рекомендацій стосовно управління ризиками, попередження їх виникнення.

Формулювання цілей статті

Метою статті є дослідження проблем управління фінансовими ризиками компанії на основі дослідження діяльності підприємства в межах економічної галузі ринку.

Виклад основного матеріалу дослідження

Ринкова економіка існує на засадах рівності попиту і пропозиції та конкуренції. Реалізація виробленої продукції як і послуг віддзеркалює сутність виробничої діяльності. І попит, і конкуренція впливають на фінансовий результат. Отже, сама суть ринку породжує певні ризики: попит, ціна, доходи, прибуток. До ризику потрібно віднести і категорію часу.

Зростання ступеня впливу фінансових ризиків на результати фінансової діяльності підприємства пов'язано зі швидкою зміною економічної ситуації в країні і кон'юнктури фінансового ринку, розширенням сфери фінансових відносин, появою нових для нашої господарської практики фінансових технологій і інструментів та інших факторів.

На сучасному етапі до числа основних видів фінансових ризиків підприємства відносяться наступні: ризик зниження фінансової стійкості підприємства, ризик неплатоспроможності, інвестиційний, інфляційний, процентний, валютний, депозитний, кредитний, податковий, структурний, криміногенний, та багато інших ризиків.

Крім цих видів ризиків деякі автори ще виділяють такі, як: маркетингові, ризики зміни законодавства, ризики зміни ціни, комерційні,

ризика втрати майна, соціально-правові, функціональні, селективні, ризики ліквідності та ін.

Ризики виникають у зв'язку з рухом фінансових потоків і виявляються на ринках фінансових ресурсів в основному у вигляді процентних, валютних, кредитних, комерційних, інвестиційних ризиків.

Ризик як економічна категорія — це подія, що може відбутися або ні. У разі настання такої події можливі три економічних результати: негативний (програш, збиток), нульовий і позитивний (виграш, вигода, прибуток).

Структурний комплекс механізмів (інструментів) сучасної теорії економічного ризику доцільно подати за такою концептуальною схемою:

- основні засади якісного аналізу ризику;
- кількісний аналіз ризику;
- система показників кількісної оцінки ступеня ризику;
- моделювання ризику;
- основні (інваріантні щодо широкого спектра економічних проблем) способи оптимізації управління ризиком та його попередження.

Якісний аналіз ризику є найскладнішим і потребує ґрунтовних знань, досвіду й інтуїції. Його головна мета - ідентифікувати можливі ризики. Існують формалізовані процедури аналізу ризику для прийняття рішень з урахуванням ставлення суб'єктів до ризику.

Кількісний аналіз ризику ґрунтується на методі аналогій, аналізі чутливості (вразливості), методі імітаційного моделювання, аналізі можливих збитків тощо.

Одним із основних складників ризику є система кількісних показників ступеня економічного ризику. Оцінюють ступінь ризику в кількісному вираженні: як в абсолютному, так і у відносному. Слід підкреслити, що ризик — це багатовимірна системна характеристика (категорія) економічних об'єктів (процесів).

Одним із найважливіших функціональних завдань управління фінансами суб'єкта господарювання являється управління фінансовими ризиками, що забезпечується створенням та реалізацією певної моделі управління ризиками як відокремленого функціонально-організаційного блоку фінансового менеджменту. Слід відмітити, що у сучасній фінансовій літературі такий функціонально-організаційний блок фінансового менеджменту часто називають як ризик-менеджмент (Risk Management), однак надалі ми будемо використовувати переважно термін управління фінансовими ризиками, який можна визначити наступним чином:

управління фінансовими ризиками це специфічний функціонально - організаційний блок у структурі моделі фінансового менеджменту на підприємстві, що відповідає за виявлення, ідентифікацію, оцінку та нейтралізацію фінансових ризиків при здійсненні операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, а також сукупного ризику фінансово - господарської діяльності суб'єкта господарювання в ринковому середовищі.

В системі методів управління фінансовими ризиками підприємства основна роль належить внутрішнім механізмам їх нейтралізації.

Внутрішні механізми нейтралізації фінансових ризиків являють собою систему методів мінімізації їх негативних наслідків, які обираються і здійснюються в рамках самого підприємства.

Основним об'єктом використання внутрішніх механізмів нейтралізації являються, як правило всі види допустимих фінансових ризиків, значна частина ризиків критичної групи, а також не страховані катастрофічні ризики, якщо вони приймаються підприємством в силу об'єктивної необхідності. В сучасних умовах внутрішні механізми нейтралізації охоплюють переважно частину фінансових ризиків підприємства.

Перевагою використання внутрішніх механізмів нейтралізації фінансових ризиків є високий ступінь альтернативності управлінських рішень, що приймаються, не залежних, як правило, від інших суб'єктів господарювання. Вони виходять із конкретних умов здійснення фінансової

діяльності підприємства і його фінансових можливостей, дозволяють в найбільшому степені врахувати вплив внутрішніх факторів на рівень фінансових ризиків в процесі нейтралізації їх негативних наслідків.

Компанія для досягнення поставлених цілей діяльності має право від свого імені укладати угоди, набувати володіти рухомим і нерухомим майном, виробниче обладнання, що враховується на його самостійному балансі, може від свого імені у власність, бізнес і фінансові операції, оренда, застава їх майна, бути позивачем і відповідачем в суді.

Статутний капітал товариства визначає мінімальний розмір майна підприємства, що гарантує інтереси його кредиторів. Прибуток компанії формується за рахунок надходжень від статутної діяльності після відшкодування матеріальних та аналогічних витрат, витрат на оплату праці, виплати відсотків по кредиту.

Фінансові результати компанії встановлюються на основі річних і квартальних фінансових звітів. Вищим керівним органом товариства є загальні збори його членів. Збори складається з членів або представників, призначених ними. Серед учасників було обрано голову, який організовує підготовку, реалізацію та виконання спільних документів нарад. Виконавчий орган "Фора" є адміністрація, очолювана директором. Директор призначається загальними зборами членів, підзвітні та організовує виконання його рішень.

Адміністрація вирішує всі питання компанії, за винятком питань, що належать до виключної компетенції загальних зборів, за винятком. Директор форм адміністрації підприємства за погодженням із загальними зборами учасників. Кадрові компанії графіком, розробленим адміністрацією і затверджується директором за погодженням із загальними зборами учасників, виходячи з необхідності і розрахунку заробітної плати.

ТОВ "ФОРА" має магазин, розташований у віддаленому районі міста Петропавловська-Камчатського. Цей магазин є дуже великий асортимент сантехніки та супутніх товарів (побутова хімія). Він працює сім днів на

тиждень, сім днів на тиждень, без перерви з 9.00 до 24.00 години. Цінова політика спрямована на споживачів з доходом - середній.

Магазин ТОВ "ФОРА" розташований в окремій будівлі. Будівля включає в себе наступні групи об'єктів: торгові приміщення; склад (для зберігання сухих продуктів, обладнання, льон) адміністративно - побутові приміщення (кабінет директора, кімната персоналу, гардеробна кімната), технічні приміщення (припливна щитові, бойлер, теплова одиниця). Устаткування на торговому майданчику розташована таким чином, щоб покупець мав вільний доступ до комерційних прилавків, вітрин і холодильників.

Ми аналізуємо баланс активу, який містить інформацію про розміщення капіталу, що є в розпорядженні Товариства, тобто про вкладення його в конкретне майно і матеріальні цінності, витрати підприємства по виробництву та реалізації продукції і вільних залишків грошових коштів.

Вибір стратегії управління ризиками "ФОРА" повинна здійснюватися на основі аналізу ключових факторів, що характеризують її стан і зовнішнього середовища, асортимент продукції.

Аналіз результатів "Фора" показав, що перед-

що робить обидва з наступних ризиків:

- зниження ризику фінансової стійкості. Цей ризик генерується в "Фора" ТОВ недосконалістю структури капіталу, це створило дисбаланс позитивних і негативних грошових потоків підприємства за обсягом. Це створює ризик загрози банкрутства.
- ризик неплатоспроможності, наявність такого ризику свідчить низький рівень ліквідності оборотних активів, що генерують дисбаланс позитивних і негативних грошових потоків підприємства в часі. За своїми фінансовими наслідків цей вид ризику також є одним з найнебезпечніших.

- структурний ризик. Цей вид ризику генерується неефективним фінансуванням поточних витрат підприємства, що сприяє високій частки постійних витрат в їх загальному обсязі.
- Для компанії залишаються в силі і інфляції ризику і податкових ризиків. В умовах інфляційної економіки виділяються в самостійний вид фінансових ризиків. Існує можливість введення нових видів податків і зборів на здійснення окремих аспектів господарської діяльності; може підвищити рівень ставок діючих податків і зборів; зміни умов і умов окремих податкових платежів; ймовірність відміни діючих податкових пільг у сфері господарської діяльності підприємства. Що стосується компанії непередбачуваного (як показано на сучасній вітчизняній фіскальній політиці), вона значно впливає на фінансові результати його діяльності.

Оскільки діяльність компанії заснована на угодах, своєчасне виконання партнерів і підрядників, який є одним з найбільш важливих умов для стабільності і передбачуваного функціонування підприємства. Таким чином, ризики, пов'язані з невиконанням господарських договорів, а також впливати на діяльність "ФОРА". Серед них можна відзначити ризик відмови партнера від укладення договору після переговорів, ризик дебіторської заборгованості, ризик укладання договору з неплатоспроможним партнером, ризик укладання договору на умовах, які відрізняються від звичайних, і інші. За межами підприємства причин цих ризиків слід віднести в першу всіх непередбачених неспроможності ділових партнерів, так як вихід з ладу однієї компанії впливає на фінансове становище своїх партнерів і т.д. ланцюг до платоспроможності звичайних клієнтів, які не отримують зарплату на підприємстві.

Вибір стратегії відновлення фінансового стану компанії повинен бути зроблений на основі аналізу ключових факторів, що характеризують стан ТОВ "Фора" і зовнішнього середовища, продуктового портфеля. Аналіз фінансового стану був відправною точкою прогнозування, планування,

управління фінансовими ризиками підприємства. Стратегія управління фінансовими ризиками ґрунтується на сильних сторонах (при придушенні дефектів), при цьому враховуються джерела можливостей і загроз, виявлених у зовнішньому середовищі.

Розглянемо основні заходи щодо поліпшення ТОВ "Фора" фінансовий стан.

Зовнішні збору коштів джерела в ТОВ "Фора" оборот може бути рекомендовано застосування: факторинг, лізинг, кредити залучити прибуткові проекти.

Укладати договори з покупцями повинні бути гнучкими - якщо загальна передплата не представляється можливим, ви повинні спробувати отримати часткову передплату. Необхідно ввести систему знижок, а не кілька розрізнених знижок; оцінити вплив знижок на фінансові результати компанії. Ми вважаємо за необхідне встановити цільові показники для різних видів продажів, таких як продажі кредиту можуть бути зарезервовані тільки для потенційних клієнтів, які в даний час не мають достатніх коштів, а також вхід на нових важливих ринках.

Ви повинні встановити винагороди персоналу, в залежності від ефективності заходів з продажу та оплати.

Знижки будуть виправдані, якщо вони призводять до розширення продажів і підвищення загального прибутку.

Витрати і ризики, пов'язані з відсутністю оборотного капіталу може бути наступним - затримки в постачанні товарів і, отже, зниження продажів через недостатнє інвентарю.

Для того щоб знизити фінансові ризики, оптимізувати структуру продукції, що продається включає в себе наступні елементи:

- аналіз споживчого попиту на окремі продукти;
- врахування обмежень, пов'язаних з ринковим попитом на окремі продукти;

- вибір з урахуванням ринкового попиту в цінах і обсягах раціонального поєднання;
- Прогноз грошових потоків для порівняння планових і оптимальних виробничих програм.

Отримання максимального прибутку можливо при оптимальному поєднанні обсягу і цін на товари, що пропонуються, знаходження рівноважної ціни і відповідні продажу. Є прості та ефективні методи визначення оптимальної ціни та обсягу продажів, співвідношення основна умова для застосування якого є попереднє розподіл на постійні та змінні витрати.

Мета максимізація прибутку є визначення положення динамічної рівноваги між попитом і пропозицією. Для підприємств, прагнення до сильної позиції на ринку, ціна установка має вирішальне значення для успіху обраної стратегії. Використання орієнтованої на попит ринку на основі системи ціноутворення дозволяє збільшити внесок в покриття, і, отже, прибуток. Ефективний контроль діапазону дозволяє збільшити вашу прибуток і грошовий потік в найкоротші терміни і без значних інвестицій. корпоративні ресурси завжди обмежені, тому ви завжди повинні продавати тільки те, що приносить гарний прибуток і стабільний грошовий потік. Будь-яке підприємство повинно прагнути до збільшення продажів. Обсяг продажів може бути збільшений шляхом:

- зниження цін на еластичному попиті;
- продажів на нових ринках.

Проблема ризику й доходу є однією з ключових концепцій у фінансовій і виробничій діяльності суб'єктів ринкових відносин.

Під «ризиком» прийнято розуміти ймовірність (загрозу) втрати підприємцем частини своїх ресурсів, ймовірність недоодержання появи додаткових витрат у результаті проведення визначеної фінансової і виробничої стратегії. Сутність ризику складається в можливості відхилення

отриманого результату від запланованого. Більш того, правомірно говорити про ризик упущеної можливої, тобто ризику непрямого (побічного) фінансового збитку (неотриманий прибуток) у результаті того, що який-небудь захід не було проведено чи була зупинена господарська (комерційна) діяльність. Якщо дивитися на проблему більш формально, то мова йде не тільки про ризик втрат, а й про ризик вигоди (одержання додаткового прибутку). Як відхилення від планованого результату він може мати й позитивну сторону. Отже, ризик як елемент господарського рішення може бути визначений у такий спосіб — це ситуативна характеристика діяльності будь-якого суб'єкта ринкових відносин, що відображає невизначеність її результату і можливі несприятливі (або сприятливі) наслідки у випадку неуспіху (або успіху).

Наслідки невірних оцінок ризиків або відсутність можливості протиставити дійові заходи можуть бути дуже неприємними.

Ризик є невід'ємною складовою будь-яких економічних процесів. Це пов'язано з тим, що у загальному ризик може бути і як ознакою невизначеної ситуації у навколишньому середовищі, так і необхідністю вибору певного напрямку щодо досягнення поставлених цілей деякого економічного агента. Тож функціонування будь-якого суб'єкта господарювання в економічному житті суспільства є об'єктивною умовою щодо застосування відповідних методів ризик-менеджменту в його повсякденній діяльності.

Список використаної літератури:

1. Конституція України. Прийнята Верховною Радою України 28.06.96 р.
2. Господарський кодекс України № 436-IV від 16.01.2003 / Відомості Верховної Ради (ВВР), 2003, N 18, ст.144.
3. Цивільний кодекс України № 435-IV від 16.01.2003 / Відомості Верховної Ради (ВВР), 2003, NN 40-44, ст.356.
4. Закон України "Про внесення змін до Закону України "Про страхування"/ Урядовий Кур'єр.-2001.07.11.
5. Балабанов И. Т. Риск-менеджмент.— М.: Финансы и статистика, 1996.
6. Бланк И.А. Финансовый менеджмент. – К.: МП "ИТЕМ" ЛТД, "Юнайтед Лондон Трейд Лимитед", 2007.
7. Болюх М. А., Зурчевський В. З., Горбаток М. І. Економічний аналіз: Навч. посібник – К.: 2007.
8. Гальчинский А.С. Теорія грошей. – К.: Основи,2006.
9. Голуб А., Семенюк Л., Смовженко Т. Гроші. Кредит. Банки: Навчальний посібник. – Львів: видавництво "Центр Європи",2007.
10. Гроші та кредит. Підручник / М.І. Савлук, А.М. Мороз, М.Ф. Пуховкіна; за заг.ред. М.І. Савлука. – К.: КНЕУ, 2001.
11. Гроші та кредит: Підручник / За ред. професора Б. С. Івасіва. — К.: КНЕУ,2004.